

ΠΑΙΔΟtopos:
Ο ενδιάμεσος χώρος ως τόπος επεξεργασίας του τραύματος

Ευχαριστούμε τον καθηγητή μας κ. Κάρολο Γαλανό
για τις πολύτιμες πληροφορίες που μοιράστηκε μαζί μας
και ιδίως για τον χρόνο που μας αφιέρωσε.

ΠΑΙΔΟtopos:
Ο ενδιάμεσος χώρος ως τόπος επεξεργασίας του τραύματος

Πολυτεχνική σχολή ,Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χριστίνα Ιωάννου
Όλγα-Γεωργία Λαγού

Διπλωματική Εργασία

Σεπτέμβριος 2026

Επιβλέπων Καθηγητής - Κάρολος Γαλανός

PAIDOtopos:
The intermediate space as a place for processing trauma

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

06_ Προσωπικό φωτογραφικό υλικό επίσκεψης
08_ Περίληψη
14_ Ιστορικό πλαίσιο
18_ Η Λέρος ως τόπος διαδοχικών μετακινήσεων
21_ Caserma Avieri
24_ Αποικία Ψυχοπαθών
28_ Κοινά Σημεία (ψυχασθενής = μετανάστης)
40_ Μεταναστευτικό
44_ Πρόταση
48_ Περιοχή Ενδιαφέροντος
50_ Σκληρό vs Μαλακό όριο
57_ Τεχνική grounding
59_ Όραση
64_ Αφή
70_ Ακοή
76_ Γεύση
86_ Όσφρηση
94_ Απεικονίσεις
104_ Συμπεράσματα
106_ Βιβλιογραφία-Δικτυγραφία

24-26 JAN. 2026

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία διερευνά τη σχέση ανάμεσα στην κατοίκηση και την εμπειρία του χώρου, μέσα από την συνθήκη φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών προσφύγων που έχουν βιώσει συνθήκες πολέμου και τραύματος.Η άφιξη σε έναν άγνωστο τόπο, η απουσία του οικείου περιβάλλοντος και η αβεβαιότητα δημιουργούν συνθήκη ευαλωτότητας. Η αφετηρία της έρευνας βρίσκεται στη Λέρο, έναν τόπο στον οποίο διαφορετικές μορφές μετακίνησης, εγκλεισμού, ιδρυματοποίησης έχουν αφήσει έντονα χωρικά και ιστορικά ίχνη.
Ο τόπος δεν αντιμετωπίζεται ως ένα ουδέτερο υπόβαθρο πάνω στο οποίο τοποθετείται μια νέα χρήση. Αντίθετα, η υπάρχουσα κατάσταση, το κτιριακό απόθεμα και οι διαδοχικές χρήσεις του αποτελούν μέρος της ίδιας της αρχιτεκτονικής αναζήτησης. Οι χώροι που στο παρελθόν συνδέθηκαν με τη στρατιωτική παρουσία και την ψυχιατρική περίθαλψη επανεξετάζονται μέσα από μια διαφορετική έννοια κατοίκησης: έναν χώρο που δεν επιβάλλει συμπεριφορές, αλλά επιτρέπει στον χρήστη να αποκτήσει σταδιακά αίσθηση ασφάλειας, οικειότητας και προσωπικού ελέγχου.

*Οι πέντε αισθήσεις λειτουργούν ως ένα εργαλείο σχεδιασμού, μέσα από το οποίο ο χώρος αποκτά διαφορετικές εντάσεις και δυνατότητες κατοίκησης.

A B S T R A C T

This diploma thesis explores the relationship between habitation and the experience of space through the condition of hosting unaccompanied refugee children who have experienced war and trauma. Arrival in an unfamiliar place, the absence of a familiar environment, and uncertainty create a condition of vulnerability. The starting point of the research is Leros, a place where different forms of displacement, confinement, and institutionalization have left strong spatial and historical traces.

The site is not approached as a neutral backdrop onto which a new use is imposed. Instead, the existing condition, the built fabric, and its successive uses constitute an integral part of the architectural inquiry itself. Spaces that were historically associated with military presence and psychiatric care are reconsidered through a different understanding of habitation: a space that does not impose behaviors, but rather allows the user to gradually develop a sense of safety, familiarity, and personal control.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ :
Επανένταξη - Επανάχρηση - Ασφάλεια - Συνύπαρξη - Όριο - Αισθήσεις - Παιχνίδι- Ένταξη

KEY WORDS :
Reintegration - Adaptive Reuse-Safety - Coexistence - Threshold - Senses - Play - Inclusion

οικία Τσιγαδά Πασά

1923

Κατοικίες αξιωματικών

1930

Στρατώνες για τους Αεροπόρους του Ιταλικού Στρατού

1940

Στρατιωτική εγκατάσταση

1949

Βασιλικές τεχνικές σχολές

1957

Αποικία Ψυχοπαθών Λέρου

1965

Μεταονομασία

¨Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Λέρου¨

1967-71

Χώροι πολιτικών κρατουμένων

Σκάνδαλο

1990

Συνθήκες Διαβίωσης
< 2.000 Ασθενείς

1996

Κλείσιμο Αποικίας Ψυχοπαθών

Hot Spot -
Προσωρινές δομές φιλοξενίας προσφύγων

2015-20

«ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΝ»

«ΑΖΗΤΗΤΟΙ»

«ΕΙΝΑΙ ΛΕΡΙΑ»

«ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ ΤΗΣ ΛΕΡΟΥ»

«ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΟΡΦΗ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΡΕΙ Η ΛΕΡΟΣ»

«Η ΛΕΡΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΝΗΣΟ»

«ΕΚΑΝΕΣ ΕΞΟΡΙΑ;»
«ΦΥΛΑΚΗ, ΜΟΝΟ»

«ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΚΑΤΕΣΤΡΑΜΕΝΗ ΤΗΝ ΨΥΧΗ...»

Η ΛΕΡΟΣ ΩΣ ΤΟΠΟΣ
ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ

Η Λέρος αποτελεί έναν τόπο όπου η γεωγραφική της θέση και η ιδιαίτερη μορφολογία του νησιού συνέβαλαν στη διαμόρφωση μιας έντονα στρατιωτικής και ιδρυματικής ιστορίας. Ο προστατευμένος όρμος του Λακκίου αποτέλεσε ήδη από τις αρχές του 20ού αιώνα σημαντικό στρατηγικό σημείο, ενώ κατά την ιταλική κυριαρχία οργανώθηκε σταδιακά ένα εκτεταμένο σύστημα στρατιωτικών εγκαταστάσεων, υποδομών και κατοίκησης.
Η ανάπτυξη του Λακκίου δεν υπήρξε επομένως μια απλή οικιστική επέκταση. Δημιουργήθηκε ένας νέος οργανωμένος οικισμός, το Portolago, σε άμεση σχέση με τη στρατιωτική παρουσία και τις ανάγκες του ιταλικού ναυτικού και αεροπορικού μηχανισμού. Η πόλη, τα δημόσια κτίρια, οι κατοικίες και οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις συγκρότησαν ένα ενιαίο χωρικό σύστημα, χαρακτηριστικό της ιταλικής αρχιτεκτονικής του Μεσοπολέμου.

CASERMA AVIERI

Στην περιοχή των Λέπιδων αναπτύχθηκε τμήμα της ιταλικής αεροναυτικής βάσης Rossetti. Στο κέντρο της εγκατάστασης κατασκευάστηκε το Caserma Avieri, ένας τριώροφος στρατώνας 4.628 τ.μ. για τη διαμονή των πληρωμάτων των υδροπλάνων. Το κτίριο λειτουργούσε ως βασικό στοιχείο της οργάνωσης της βάσης, συνδέοντας τις εγκαταστάσεις διαμονής με τις υπόλοιπες στρατιωτικές υποδομές. Η μεταπολεμική ιστορία του κτιρίου σηματοδοτεί μια σημαντική αλλαγή στη χρήση και την κατοίκησή του. Το ίδιο κτίριο γίνεται φορέας διαφορετικών ιστοριών, χωρίς να διαγράφεται πλήρως η προηγούμενη.

* Μετά την ιταλική περίοδο, το Caserma Avieri επαναχρησιμοποιήθηκε για διαφορετικές κρατικές και ιδρυματικές λειτουργίες, ενώ αργότερα αποτέλεσε τμήμα του ψυχιατρικού συγκροτήματος της Λέρου.

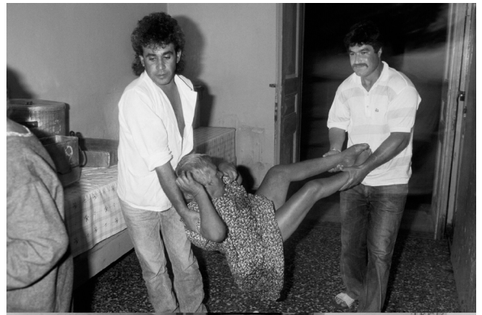

Το 1957 ιδρύθηκε στη Λέρο η «Αποικία Ψυχοπαθών Λέρου», αρχικά σε κτίρια της πρώην ιταλικής ναυτικής βάσης και στη συνέχεια, με την αύξηση των ασθενών, σε εγκαταστάσεις της πρώην αεροπορικής βάσης στα Λέπιδα. Το 1964, με το κλείσιμο των Βασιλικών Τεχνικών Σχολών, οι εγκαταστάσεις των Λεπίδων χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά ασθενών του ψυχιατρικού ιδρύματος.
Η χρήση αυτή συνδέθηκε για δεκαετίες με ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα ιδρυματικής ψυχιατρικής στην Ελλάδα. Οι μεγάλες εγκαταστάσεις, οι πτέρυγες, οι κοιτώνες και οι υπαίθριοι χώροι οργανώθηκαν γύρω από τη μαζική διαμονή και διαχείριση ανθρώπων
που βρίσκονταν σε κατάσταση ιδρυματικής εξάρτησης.
Έτσι, το ίδιο κτιριακό απόθεμα που προηγουμένως φιλοξένησε στρατιωτικούς και στη συνέχεια παιδιά, μετατρέπεται σε χώρο ψυχιατρικής περίθαλψης.

*Η ιστορία του τόπου αρχίζει να αποκτά μια επαναλαμβανόμενη συνθήκη:
διαφορετικοί πληθυσμοί μεταφέρονται στον ίδιο τόπο και καλούνται να κατοικήσουν μέσα σε ήδη υπάρχουσες δομές.

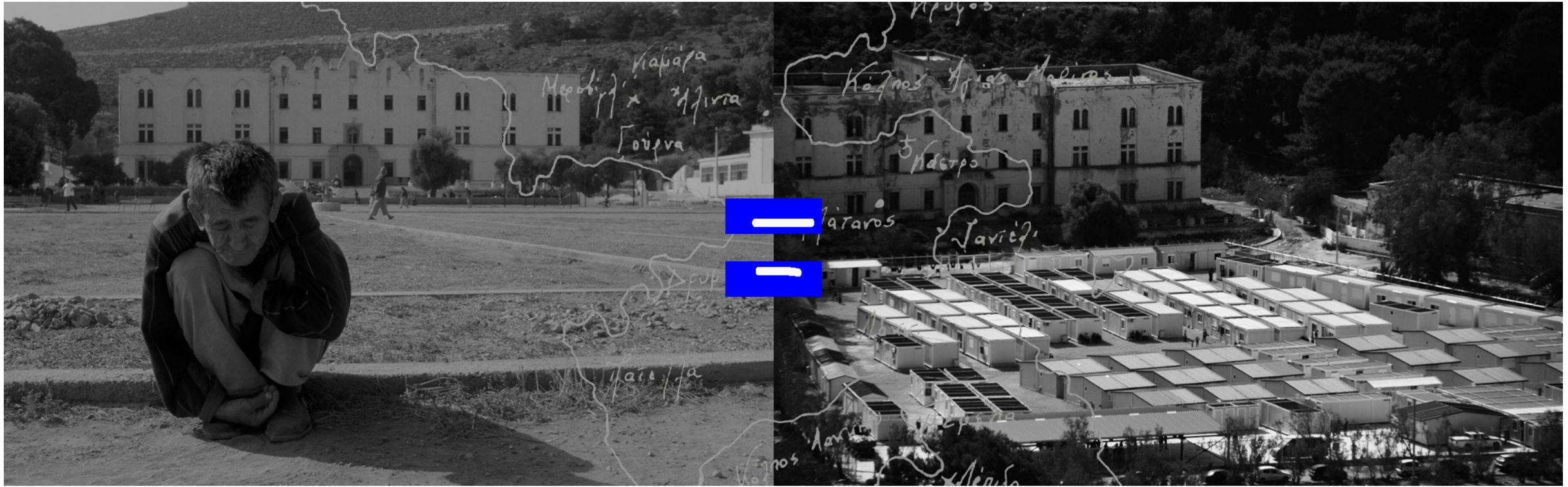
ΑΠΟΙΚΙΑ ΨΥΧΟΠΑΘΩΝ

Η ΛΕΡΟΣ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΥ

Η ιστορία της Λέρου δεν περιορίζεται στη στρατιωτική και ψυχιατρική χρήση. Κατά τη μεταπολεμική περίοδο, το νησί χρησιμοποιήθηκε επίσης ως τόπος εξορίας πολιτικών κρατουμένων. Έτσι, διαφορετικές ιστορικές περίοδοι συνδέονται μέσα από μια κοινή χωρική συνθήκη: την απομάκρυνση ανθρώπων από το κοινωνικό τους περιβάλλον και τη συγκέντρωσή τους σε συγκεκριμένους χώρους.
Η Λέρος μπορεί επομένως να διαβαστεί ως ένα πολυεπίπεδο χωρικό αρχείο. Στρατιώτες,παιδιά, ασθενείς, πολιτικοί κρατούμενοι και, αργότερα, πρόσφυγες και μετανάστες αποτελούν διαφορετικές ομάδες που συνδέονται με τον ίδιο γεωγραφικό τόπο.Δεν πρόκειται για ίδιες ιστορικές εμπειρίες. Κοινό όμως είναι ότι ο χώρος χρησιμοποιήθηκε επανειλημμένα για τη στέγαση, διαχείριση ή απομάκρυνση πληθυσμών.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ 2000"
ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ-ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ
ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
ΗΜΕΡΕΣ & ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ - ΚΥΡΙΑΚΗ
7:00 - 14:30
ΤΟ ΕΡΓΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΚΑΤΑ 80% ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑ 20% ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΗΛΙΟΣ

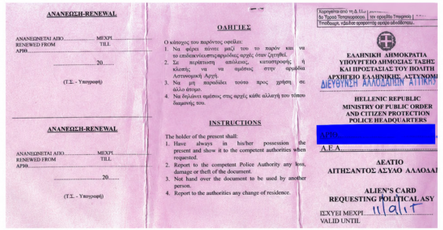

Στη Λέρο, δύο διαφορετικές ιστορίες ανθρώπων συναντώνται στον ίδιο τόπο: η ιστορία των ψυχικά ασθενών που οδηγήθηκαν στην Αποικία Ψυχοπαθών και η ιστορία των μεταναστών και προσφύγων που έφτασαν στο νησί αναζητώντας ασφάλεια. Παρότι οι συνθήκες και οι λόγοι που τους έφεραν εκεί είναι διαφορετικοί, και οι δύο ομάδες βίωσαν τον **ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ** από τον οικείο τους τόπο, την οικογένεια, την κοινότητα και μια προηγούμενη μορφή ζωής. Βρέθηκαν σε έναν άγνωστο χώρο, συχνά χωρίς να έχουν τον έλεγχο της πορείας τους, αντιμετωπίζοντας την αβεβαιότητα, την αναμονή, την απομόνωση και την ανάγκη να προσαρμοστούν σε ένα νέο περιβάλλον. Η **ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ** δεν αποτελεί επομένως μόνο μια γεωγραφική διαδικασία, αλλά μια βαθύτερη μετάβαση από το γνώριμο στο άγνωστο, από την προηγούμενη ταυτότητα σε μια νέα πραγματικότητα. Ο ίδιος τόπος στη Λέρο κουβαλά έτσι διαφορετικές εμπειρίες ανθρώπων που βρέθηκαν στο περιθώριο της κοινωνίας και χρειάστηκαν έναν χώρο για να υπάρξουν, να προστατευθούν και να επανασυνδεθούν με τον εαυτό τους και τους άλλους. Ανάμεσα στους δύο αυτούς κόσμους υπάρχει μια κοινή ανθρώπινη ανάγκη: η ανάγκη να ανήκεις κάπου, να αισθάνεσαι ασφαλής και να έχεις ξανά τον έλεγχο της ζωής σου. Η **ΑΦΙΞΗ**, επομένως, δεν σημαίνει απλώς το τέλος μιας διαδρομής, αλλά την πρώτη στιγμή κατά την οποία ένας άνθρωπος μπορεί να αρχίσει να αισθάνεται ότι ένας νέος τόπος μπορεί να γίνει χώρος ζωής.

ΑΝΑΝΕΩΣΗ-RENEWAL

ΑΝΑΝΕΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ..... ΜΕΧΡΙ.....
RENEWED FROM ..... TILL .....
ΑΡΙΘ. .....
..... 20.....
(Τ.Σ. - Υπογραφή)

ΑΝΑΝΕΩΣΗ-RENEWAL

ΑΝΑΝΕΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ..... ΜΕΧΡΙ.....
RENEWED FROM ..... TILL .....
ΑΡΙΘ. .....
..... 20.....
(Τ.Σ. - Υπογραφή)

ΟΔΗΓΙΕΣ

Ο κάτοχος του παρόντος οφείλει:
1. Να φέρει πάντα μαζί του το παρόν και να το επιδεικνύει σε αρμόδιες αρχές όταν ζητηθεί.
2. Σε περίπτωση απώλειας, καταστροφής ή κλοπής να το αμέσως στην αρμόδια Αστυνομική Αρχή.
3. Να μη παραδίδει τούτο προς χρήση σε άλλο πρόσωπο.
4. Να δηλώνει αμέσως στις αρμόδιες κάθε αλλαγή του τόπου διαμονής του.

INSTRUCTIONS

The holder of the present shall:
1. Have always in his/her possession the present and show it to the competent authorities when requested.
2. Report to the competent Police Authority any loss, damage or theft of the document.
3. Not hand over the document to be used by another person.
4. Report to the authorities any change of residence.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF PUBLIC ORDER
AND CITIZEN PROTECTION
POLICE HEADQUARTERS

ΑΡΙΘ.
Α.Ε.Α.

ΑΕΑΤΙΟ
ΑΙΤΗΣΑΝΤΟΣ ΑΣΥΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΟΣ

ALIEN'S CARD
REQUESTING POLITICAL ASY

ΙΣΧΥΕΙ ΜΕΧΡΙ... 11/01/17
VALID UNTIL

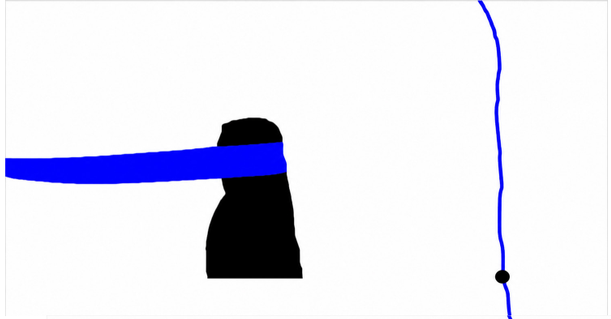
Η ιστορία της Λέρου είναι συνδεδεμένη με ανθρώπους που βρέθηκαν μακριά από τον τόπο, την οικογένεια και τη ζωή που γνώριζαν. Στον ίδιο χώρο συναντώνται διαφορετικές διαδρομές αποχωρισμού, μετάβασης και αναμονής, με κοινό στοιχείο την απομάκρυνση από το οικείο και την προσπάθεια προσαρμογής σε μια νέα πραγματικότητα. Η **ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ** του ανθρώπου μέσα σε αυτό το σύστημα δεν αφορούσε μόνο την παρουσία του σε ένα αρχείο, αλλά και τη μετατροπή της προσωπικής του ιστορίας σε μια ταυτότητα που οριζόταν από τον χώρο στον οποίο βρισκόταν. Το άτομο αποκτούσε έναν αριθμό, έναν φάκελο, μια θέση μέσα σε μια οργανωμένη δομή, ενώ η προσωπική του ιστορία σταδιακά περνούσε στο περιθώριο. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, ο **ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΣ** δεν περιοριζόταν μόνο στους τοίχους ενός ιδρύματος. Αποτελούσε μια ευρύτερη κατάσταση απομόνωσης από την κοινωνία, από τις σχέσεις και από την αίσθηση του ανήκειν. Η καθημερινότητα οργανωνόταν γύρω από τον χώρο και τους κανόνες του, δημιουργώντας μια ζωή διαφορετική από εκείνη που υπήρχε έξω από αυτόν. Η **ΙΔΡΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ** γίνεται έτσι όχι μόνο μια ιστορική συνθήκη, αλλά ένα αποτύπωμα που παραμένει στον χώρο και στη μνήμη του. Χρόνια αργότερα, η ίδια περιοχή φιλοξένησε ανθρώπους που έφτασαν στη Λέρο έχοντας αφήσει πίσω τους τις δικές τους πατρίδες και αναζητώντας ασφάλεια και μια νέα αρχή.

Με την πάροδο του χρόνου, ο χώρος αρχίζει να επηρεάζει όχι μόνο την καθημερινότητα, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και τη θέση του μέσα στον κόσμο. Η επανάληψη, η αναμονή και η απουσία ερεθισμάτων μπορούν να δημιουργήσουν μια κατάσταση **ΑΔΡΑΝΕΙΑ**, όπου ο χρόνος μοιάζει να σταματά και η καθημερινότητα να επαναλαμβάνεται χωρίς σαφή προορισμό. Μέσα σε αυτή την κατάσταση, η **ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ** δεν αφορά πλέον μόνο τη φυσική απόσταση από την κοινωνία, αλλά και την απομάκρυνση από την επικοινωνία, τη σχέση και την αίσθηση συμμετοχής. Ο άνθρωπος αρχίζει να υπάρχει μέσα σε έναν χώρο που τον ορίζει, ενώ ταυτόχρονα κουβαλά μια ταυτότητα που συχνά έχει δημιουργηθεί από το βλέμμα των άλλων. Το **ΣΤΙΓΜΑ** γίνεται έτσι ένα αόρατο όριο, το οποίο μπορεί να παραμένει ακόμη και όταν οι φυσικοί τοίχοι παύουν να υπάρχουν. Στη Λέρο, αυτά τα ίχνη δεν βρίσκονται μόνο στις ιστορίες των ανθρώπων, αλλά και στον ίδιο τον χώρο· στους τοίχους, στις διαδρομές, στα κενά και στις σχέσεις που δημιουργήθηκαν μέσα σε αυτόν. Η αρχιτεκτονική μπορεί να λειτουργήσει ως ένα μέσο ανατροπής αυτής της συνθήκης, μετατρέποντας τον χώρο από τόπο αδράνειας και απομόνωσης σε τόπο κίνησης, συνάντησης και επανασύνδεσης.

Μετά τον αποχωρισμό και την απομάκρυνση από το οικείο περιβάλλον, ο άνθρωπος καλείται να προσαρμοστεί σε μια νέα πραγματικότητα, συχνά χωρίς να έχει τον έλεγχο των συνθηκών γύρω του. Η **ΕΞΑΡΤΗΣΗ** από μια δομή, από κανόνες ή από άλλους ανθρώπους μπορεί να περιορίσει την αυτονομία και να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τη δική του θέση μέσα στον κόσμο. Παρ' όλα αυτά, μέσα στις συνθήκες αυτές αναπτύσσεται η ανάγκη για **ΕΠΙΒΙΩΣΗ**, όχι μόνο ως προσπάθεια διατήρησης της ζωής, αλλά ως αναζήτηση ασφάλειας, αξιοπρέπειας και μιας αίσθησης συνέχειας. Η καθημερινότητα γίνεται μια διαδικασία προσαρμογής, όπου ακόμη και οι πιο μικρές πράξεις μπορούν να αποκτήσουν σημασία και να λειτουργήσουν ως τρόποι επαναδιεκδίκησης της προσωπικής ελευθερίας. Από την απομόνωση προς τη σχέση και από την εξάρτηση προς την αυτονομία, δημιουργείται σταδιακά η δυνατότητα για **ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ**. Όχι ως επιστροφή σε μια προηγούμενη κατάσταση, αλλά ως δημιουργία μιας νέας σχέσης με τον χώρο, με τους άλλους και με τον ίδιο τον εαυτό. Έτσι, ο χώρος μπορεί να πάψει να αποτελεί μόνο ένα σημείο φιλοξενίας ή αναμονής και να μετατραπεί σε ένα περιβάλλον που υποστηρίζει την επανασύνδεση, τη συμμετοχή και την επιστροφή στη ζωή.

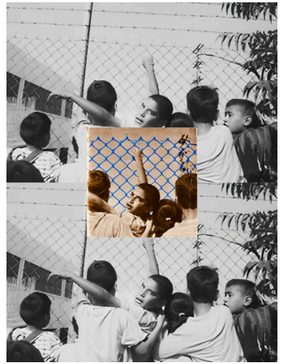
CASERMA-HOT SPOT

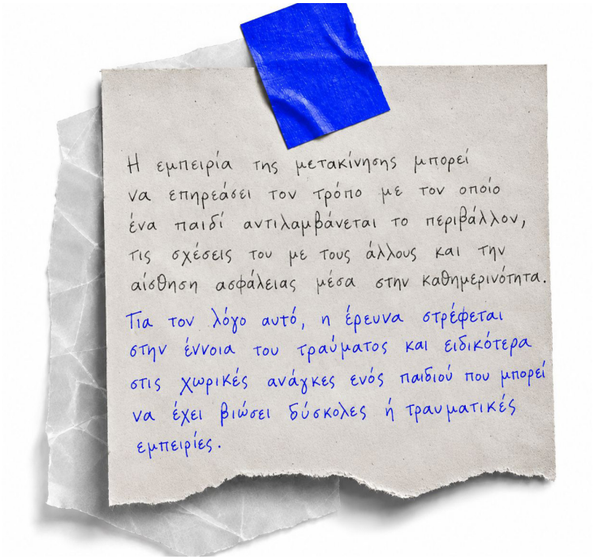
Η Λέρος, λόγω της γεωγραφικής της θέσης στο Ανατολικό Αιγαίο, αποτέλεσε διαχρονικά σημείο άφιξης σημαντικών μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών. Στη Λέπιδα, η πρώην στρατιωτική εγκατάσταση της Κασέρμα Αβιέρη χρησιμοποιήθηκε ως χώρος πρώτης υποδοχής και προσωρινής φιλοξενίας, αποτελώντας ένα από τα πρώτα σημεία οργανωμένης διαχείρισης των αφίξεων στο νησί. Η αύξηση των ροών οδήγησε σταδιακά στη δημιουργία μεγαλύτερων και περισσότερο οργανωμένων υποδομών φιλοξενίας.

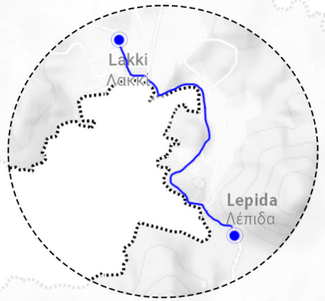

Το 2021, στην ίδια ευρύτερη περιοχή, δημιουργήθηκε η Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή Λέρου, σε έκταση περίπου 60 στρεμμάτων και με συνολική δυναμικότητα 2.150 θέσεων. Στο πλαίσιο της δομής προβλέπονται 100 θέσεις για ασυνόδευτους ανηλίκους, δηλαδή παιδιά που φτάνουν στο νησί χωρίς γονέα ή άλλο ενήλικο συνοδό. Η μετάβαση από την προσωρινή εγκατάσταση του hotspot στη σύγχρονη, ελεγχόμενη δομή αποτυπώνει τη μεταβολή του τρόπου με τον οποίο ο χώρος οργανώνει και διαχειρίζεται τις μεταναστευτικές ροές.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η παρουσία των ασυνόδευτων παιδιών, για τα οποία η ανάγκη δεν περιορίζεται στη στέγαση. Η απουσία οικογενειακού ή οικείου περιβάλλοντος δημιουργεί την ανάγκη για χώρους που προσφέρουν ασφάλεια, καθημερινότητα, εκπαίδευση, κοινωνική αλληλεπίδραση και υποστήριξη. Έτσι, το ζήτημα της φιλοξενίας μετατρέπεται σε ένα ευρύτερο αρχιτεκτονικό ερώτημα: πώς μπορεί ο χώρος να λειτουργήσει ως ένα προστατευμένο περιβάλλον μέσα στο οποίο ένα παιδί μπορεί να αισθανθεί ξανά ασφάλεια, να αναπτύξει σχέσεις και να επανασυνδεθεί με την καθημερινότητα.

Η πρόταση αφορά τη δημιουργία μιας Παιδούπολης που οργανώνεται ως ένα δίκτυο κτιρίων, αυλών, διαδρομών και ενδιάμεσων χώρων, όπου η μετάβαση από το ιδιωτικό στο συλλογικό και από το κλειστό στο ανοιχτό αποτελεί βασικό στοιχείο της σύνθεσης. Το υφιστάμενο και το νέο συνυπάρχουν, δημιουργώντας διαφορετικές κλίμακες, βαθμούς ιδιωτικότητας και χωρικές ποιότητες.

Η αρχιτεκτονική πρόταση επιχειρεί να απαντήσει σε αυτή την εμπειρία μέσα από τη μετατροπή του υπάρχοντος τόπου σε ένα περιβάλλον προστασίας, σταθερότητας και επανασύνδεσης. Το υφιστάμενο κτιριακό απόθεμα της Caserma Avieri και της παλιάς αποικίας ψυχοπαθών διατηρείται και επανεντάσσεται σε ένα νέο χωρικό σύστημα, συμπληρωμένο από νέες κτιριακές παρεμβάσεις, αυλές, διαδρομές και χώρους δραστηριοτήτων.

Βασική σχεδιαστική επιλογή αποτελεί η διατήρηση και επανάχρηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ιστορίας και της ταυτότητας της περιοχής. Τα υπάρχοντα κτίρια δεν αντιμετωπίζονται ως παθητικά κελύφη, αλλά ως στοιχεία ενός ευρύτερου χωρικού συστήματος, το οποίο επαναπροσδιορίζεται μέσα από νέες χρήσεις

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF MIGRATION & ASYLUM
RECEPTION AND IDENTIFICATION CENTRE
LEROS

Co-funded by the European Union

HEALTH CERTIFICATE
MEDICAL EXAMINATION FOR ASYLUM SEEKERS

Leros RIC
Date: 01 / 10 / 2026

SECTION 1: PERSONAL INFORMATION
Full Name: Hanan Al-Rashid
Date of Birth: 14 / 09 / 2020
Gender: ☒ Female ☐ Male
Country of Origin: Syria
Nationality: Syrian
Language: Arabic (basic)
Accompanied by: No
Registered at Leros RIC: 01 / 10 / 2026

SECTION 2: MEDICAL EXAMINATION
General Health Status: ☒ Good ☐ Fair ☐ Poor — No acute health issues.
Vaccinations: ☐ Up to date ☐ Not available — BCG (scar); no other records.
Respiratory: ☒ Normal ☐ Abnormal — No signs of respiratory infection.
Gastrointestinal: ☒ Normal ☐ Abnormal — No symptoms.
Skin: ☒ Normal ☒ Needs treatment — No visible lesions.
Dental: ☐ Normal ☐ Requires glasses — Caries (2 teeth).
Vision: ☒ Normal ☐ Abnormal — Good vision.
Hearing: ☒ Normal ☐ Needs support — No issues.
Mental Health: ☒ Stable — Calm, cooperative.

SECTION 3: ADDITIONAL NOTES / RECOMMENDATIONS
Follow-up for dental care and complete vaccination schedule.

Examining Doctor: Dr Eleni Koutroumpi
Specialty: General Practitioner
Signature:

This health certificate is issued for the purpose of asylum procedure and does not replace any national health documentation.

Date: 01 / 10 / 2026

Leros RIC

200 ΠΑΙΔΙΑ

ΗΛΙΚΙΑ ΕΩΣ 12 ΕΤΩΝ

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF MIGRATION & ASYLUM
RECEPTION AND IDENTIFICATION CENTRE
LEROS

ADMISSION & REGISTRATION
UNACCOMPANIED MINOR

SECTION 1: PERSONAL INFORMATION
Full Name: Ibrahim Musa
Date of Birth: 23 / 11 / 2015
Gender: ☒ Male ☐ Female ☐ Other
Country of Origin: South Sudan
Nationality: South Sudanese
Mother Tongue: English
Other Languages: Arabic (basic)

PHOTO (optional)

SECTION 2: ARRIVAL & ADMISSION INFORMATION
Date of Arrival in Greece: 01 / 10 / 2026
Point of Entry: Leros
Accompanied by: Boat
Previous Residence / Country: No
Reason for Leaving: South Sudan
Armed conflict / lack of safety

SECTION 3: FAMILY INFORMATION
Family Members (if any): Brother (16) – in another facility
Contact with Family: ☐ Yes ☒ No
If yes, details: —

DOCUMENTS
Identity Document (if any): —
Other Documents: —

HEALTH & PROTECTION
Medical Examination: ☒ Completed ☐ Pending
Vaccination Record: ☒ Available ☐ Not Available
Special Health Needs: None
Psychological Support Needed: ☒ Yes ☐ No (stress / adjustment issues)

ACCOMMODATION
Assigned to: Leros Unaccompanied Minors Camp
Date of Placement: 01 / 10 / 2026
Case Worker: Nikos Papadopoulos
Signature:

This document confirms the registration and admission of the above minor to the reception facility. It does not constitute a decision on the asylum application.

Leros RIC

Date: 01 / 10 / 2026

Π Ρ Ο Φ Ι Λ

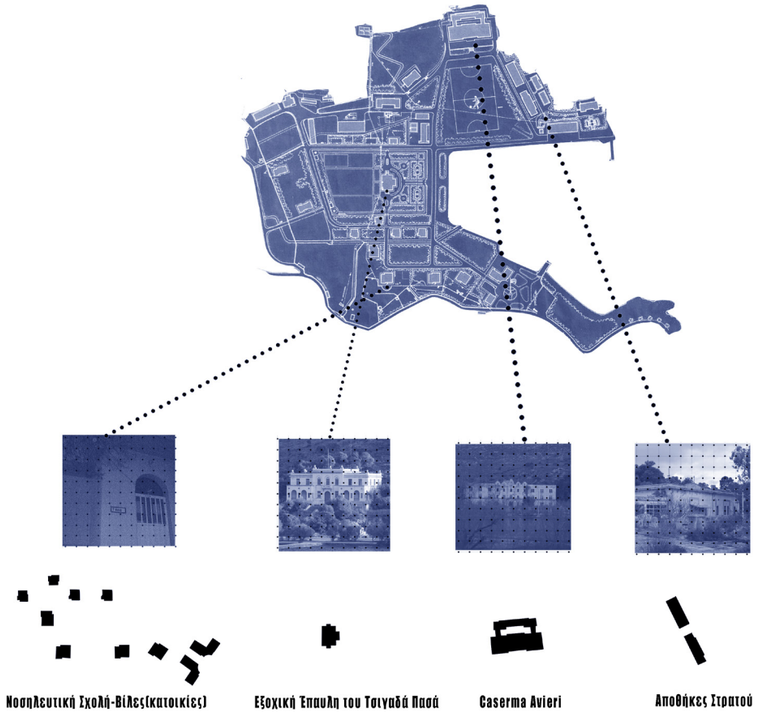

Τα παιδιά, έχοντας βιώσει συνθήκες πολέμου, βίας, απώλειας και βίαιης μετακίνησης, φέρουν ένα τραύμα που επηρεάζει όχι μόνο τη συναισθηματική τους κατάσταση, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται το σώμα, την ασφάλεια και τον χώρο.

Σε αυτό το πλαίσιο εισάγεται η τεχνική grounding, η οποία χρησιμοποιείται ως βασική σχεδιαστική αρχή. Η αρχιτεκτονική μεταφράζει τα πέντε αισθητηριακά ερεθίσματα – όραση, ακοή, αφή, όσφρηση και γεύση – σε χωρικές εμπειρίες και δραστηριότητες.

Έτσι, ο τόπος μετασχηματίζεται από ένα ιστορικά φορτισμένο κτιριακό σύνολο σε ένα νέο πεδίο κατοίκησης, αλληλεπίδρασης και επανένταξης, όπου η αρχιτεκτονική λειτουργεί ως ενδιάμεσος χώρος μεταξύ **τραύματος**, σώματος και τόπου.

Ο τόπος αποκτά, επομένως, έναν **θεραπευτικό χαρακτήρα** όχι με την έννοια ενός κλινικού ή ιατρικού χώρου, αλλά ως ένα περιβάλλον που υποστηρίζει την καθημερινότητα, την αίσθηση ασφάλειας, την κοινωνική επαφή και τη σταδιακή επανεξοικείωση με τον χώρο.

Βασιλικές Τεχνικές Σχολές

Αποικία Ψυχοπαθών

Π Ο Υ ?

Hot spot

Στη ιταλική αεροπορική βάση

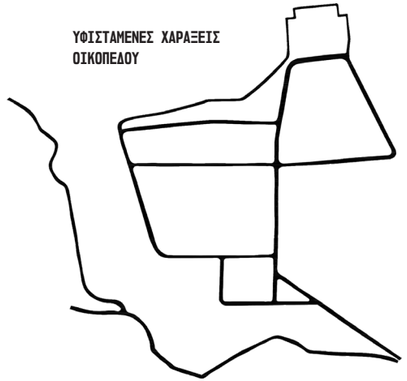

- οδικό δίκτυο
- οικόπεδο
- περιοχη Λέπιδα
- ΚΕΔ(Κλειστή Ελενχόμενη Δομή)

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

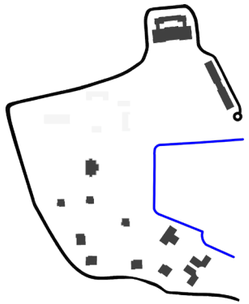

Η οργάνωση του υφιστάμενου τοπογραφικού του Συγκροτήματος αποτελείται από ευθύγραμμα μονοπάτια, κάθετα ή παράλληλα στο βασικό άξονα κίνησης, τα οποία έχουν προκύψει από την εκπλήρωση της ανάγκης δημιουργίας μιας διάταξης που ακολουθεί τη λογική του στρατοπέδου. Στόχος είναι η επιμήκυνση της οριζοντίου και η παραμόρφωση της προοπτικής έτσι ώστε, κατά την πορεία του τροφίμου να δημιουργείται ένα κλιμακούμενο αίσθημα αγωνίας. Ως τοπίο τοποθετημένο εκτός των ορίων της κοινωνίας, αποτελεί σε κάθε ιστορική φάση τοπίο εξαίρεσης. Μέρος κατάλληλο για να καλλιεργούνται αισθήματα αβεβαιότητας και ανασφάλειας.

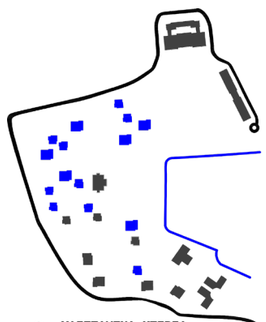
ΣΚΛΗΡΟ VS ΜΑΛΑΚΟ

Το νέο όριο λειτουργεί ως ένα «μαλακό» όριο: προστατεύει χωρίς να εγκλωβίζει, ορίζει χωρίς να αποκλείει και δημιουργεί μια αίσθηση ασφάλειας χωρίς την αυστηρότητα ενός κλειστού περιβλήματος. Η γεωμετρία του γίνεται μέρος της συνολικής θεραπευτικής στρατηγικής της πρότασης, καθώς η ρευστότητα της χάραξης αντιπαρατίθεται στην ακαμψία και την αυστηρότητα του υπάρχοντος περιγράμματος.

ΚΤΙΡΙΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ
ΚΤΙΡΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ
ΠΑΡΑΛΙΑΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΚΤΙΡΙΑ
ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΚΤΙΡΙΩΝ (+15)
ΠΑΡΑΛΙΑΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

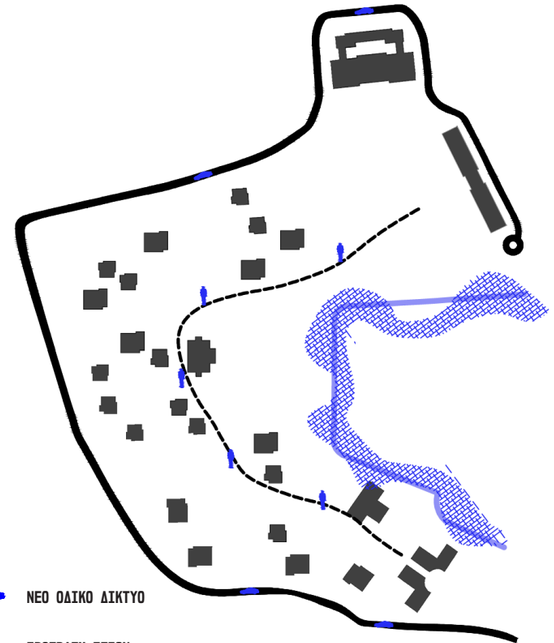

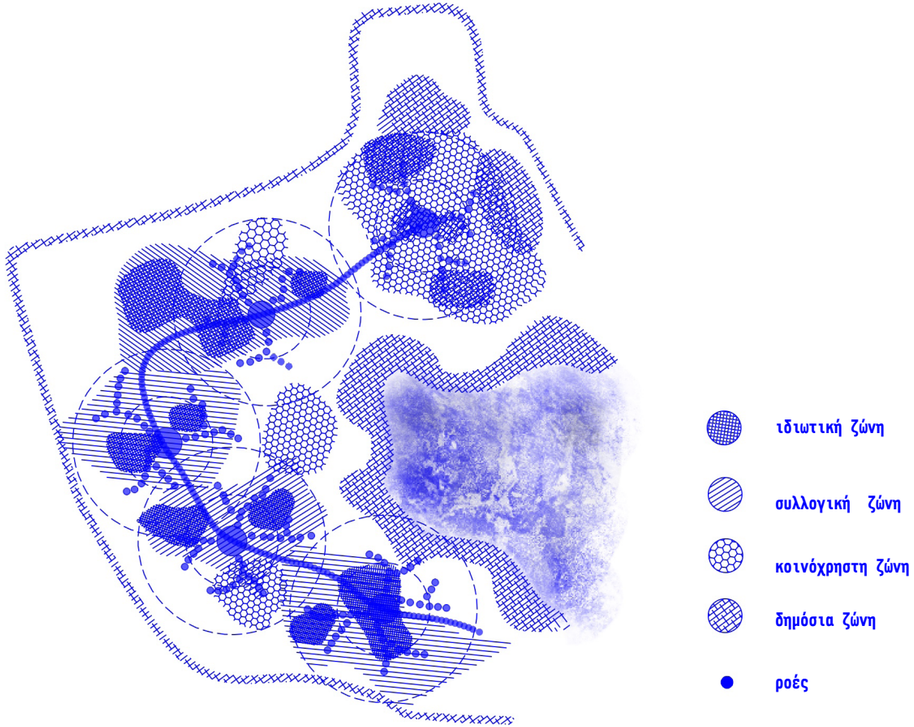

ΝΕΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΠΕΖΩΝ
ΠΑΡΑΛΙΑΚΟ ΜΕΤΩΠΟ
ΝΕΟ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ιδιωτική ζώνη

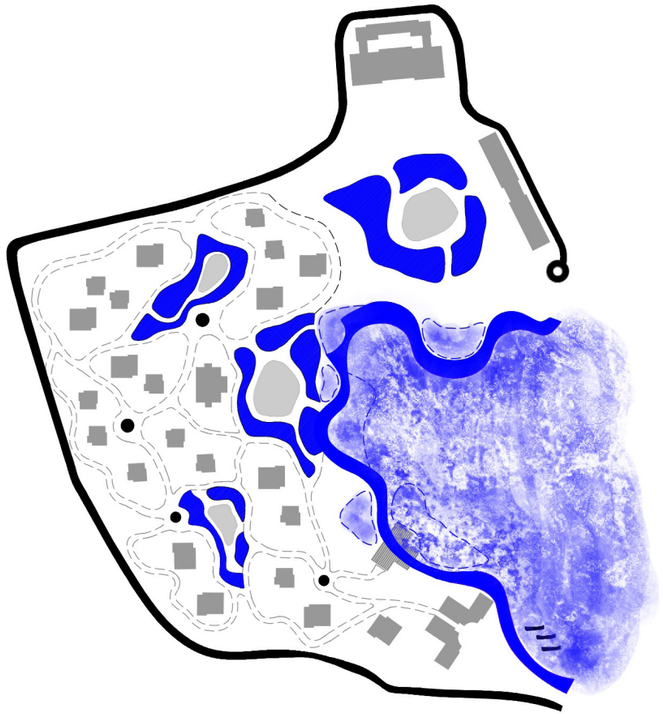
συλλογική ζώνη

κοινόχρηστη ζώνη

δημόσια ζώνη

ροές

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

κατοικίες

κατοικία Πασά

Caserma Avieri

χώρος αποθήκευσης
-επεξεργασίας βοτάτων

χώροι καταγραφής

χώρος δραστηριοτήτων-αισθήσεων

κήποι βοτάνων
& αρωματικων φυτών

χώροι εποπτείας

παραλιακή διαδρομή

λεκάνες συλλογής νερού

οδικό δίκτυο

χώρος άφιξης

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η έννοια του grounding καθώς αποτελεί μια ομάδα τεχνικών που βοηθούν το άτομο να επανασυνδεθεί με το παρόν και με το άμεσο περιβάλλον του όταν βιώνει έντονο άγχος ή αναβίωση μιας τραυματικής εμπειρίας. Το έδαφος κάτω από τα πόδια, η υφή ενός φυσικού υλικού, η επαφή με τη βλάστηση, το φως, ο αέρας, ο ήχος ή η δυνατότητα να παρατηρεί κανείς ένα σταθερό σημείο μπορούν να λειτουργήσουν ως χωρικά ερεθίσματα που επαναφέρουν την προσοχή στο παρόν. Στη πρόταση μας η επιλογή των αισθήσεων μέσω κάποιων δραστηριοτήτων ήταν καθοριστική λύση ως τρόπος αποκατάστασης της ψυχικής υγείας αυτών των παιδιών.

Η πρόταση αποσκοπεί στη δημιουργία ενός **κέντρου φιλοξενίας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης** για ασυνόδευτα **παιδιά πρόσφυγες** που έχουν βιώσει τραύματα.

Μέσω του **σχεδιασμού των αισθήσεων**, ο φόβος, η αβεβαιότητα και η ανησυχία αυτών των παιδιών αποκτούν νέες διαστάσεις, όχι ως επαναλήψεις του τραύματος, αλλά ως στοιχεία εξερεύνησης και επανασύνδεσης με τον παρόν χώρο.

Ο χώρος παύει να αντιμετωπίζεται ως ένα φυσικό περίβλημα και γίνεται μέρος της διαδικασίας αποκατάστασης. Στόχος είναι να δημιουργηθούν σαφή όρια χωρίς εγκλεισμό και να επιτραπεί στο παιδί να επιλέξει πότε θέλει να βρίσκεται μόνο του και πότε να συμμετέχει σε μια συλλογική δραστηριότητα.

Στην περίπτωση της **παιδόπολης**, αυτό μεταφράζεται σε έναν χώρο που δεν επιβάλλει μία συγκεκριμένη συμπεριφορά, αλλά προσφέρει επιλογές: **ανοιχτούς και κλειστούς χώρους, σημεία παρατήρησης, μικρές κλίμακες, προστατευμένες γωνιές, χώρους παιχνιδιού, κήπους και κοινόχρηστους χώρους**. Η μετάβαση από τον έναν χώρο στον άλλο γίνεται σταδιακά, ώστε το παιδί να μπορεί να αντιλαμβάνεται πού βρίσκεται και τι πρόκειται να συναντήσει.

Ο Ρ Α Σ Η

ΜΕΣΑ ή ΕΞΩ ?

Η Έννοια του ενδιάμεσου χώρου

Νέο κέλυφος ➡ Ρευστό όριο ➡ Κοινόχρηστος χώρος

Υφιστάμενο κέλυφος ➡ Σκληρό όριο ➡ Ιδιωτικός χώρος

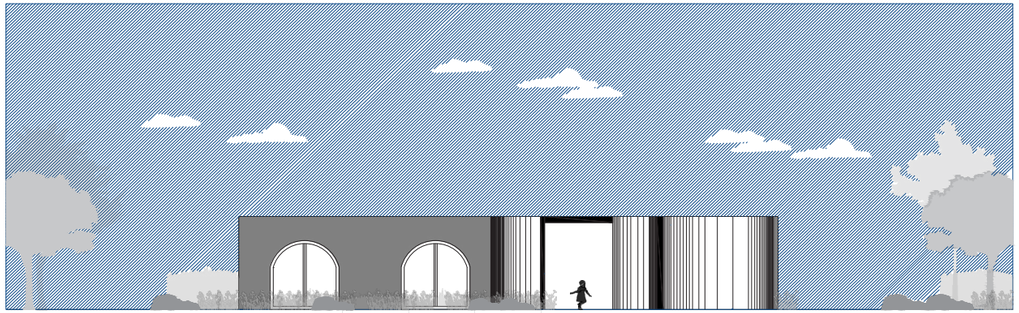
Η κατοικία αντιμετωπίζεται έτσι ώστε να απαντά στο πρόβλημα των παιδιών αυτού του κέντρου αποκατάστασης. Συνομιλεί με την έννοια του **ορίου** καθώς επαναχρησιμοποιεί το κέλυφος των υφιστάμενων κατοικιών ενώ το **¨σπάει¨** σε συγκεκριμένα σημεία δημιουρώντας με αυτό το μέσο χώρους συνάντησης-απομόνωσης , χώρους δημόσιους - ιδιωτικούς και ενδιάμεσους χώρους συνάντησης. Σκοπός είναι να δημιουργήσει εναν **νέο τύπο κατοίκησης** που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ασυνόδευτων παιδιών παρέχοντας το **αίσθημα της ασφάλειας** αλλά και ελευθερίας παράλληλα, μέσω αυτών των σχεδιαστικών χειρισμών . Δημιουργεί κλειστούς και ανοιχτούς χώρους χωρις να περιορίζει το παιδί , δίνοντας του την δυνατότητα να επιλέξει που θέλει να βρεθεί την ίδια στιγμή.

Το εξωτερικο περιβάλλον έρχεται σε άμεσο διάλογο με το εσωτερικό της κατοικίας.

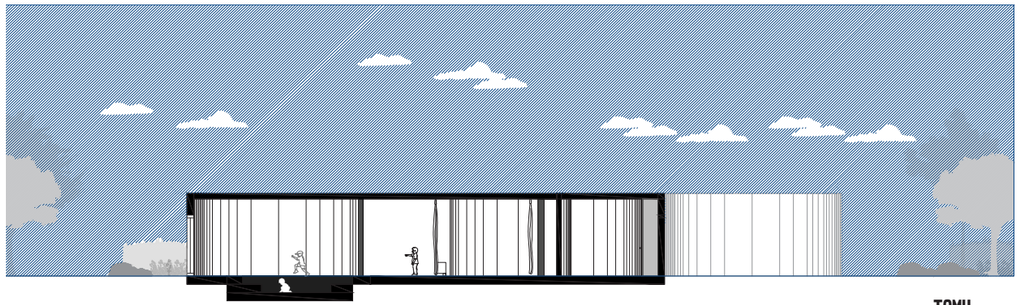
Η κίνηση αποκτά έτσι χαρακτήρα καθημερινής εξερεύνησης: από την κατοικία προς τον κοινόχρηστο χώρο, από τον πιο προστατευμένο στον πιο ανοιχτό χώρο και από την ατομική δραστηριότητα στη συλλογική.

Το βλέμμα δεν συναντά έναν τοίχο ή ένα αυστηρό όριο.

Κινείται - ακολουθεί τις καμπύλες - ανακαλύπτει σταδιακά

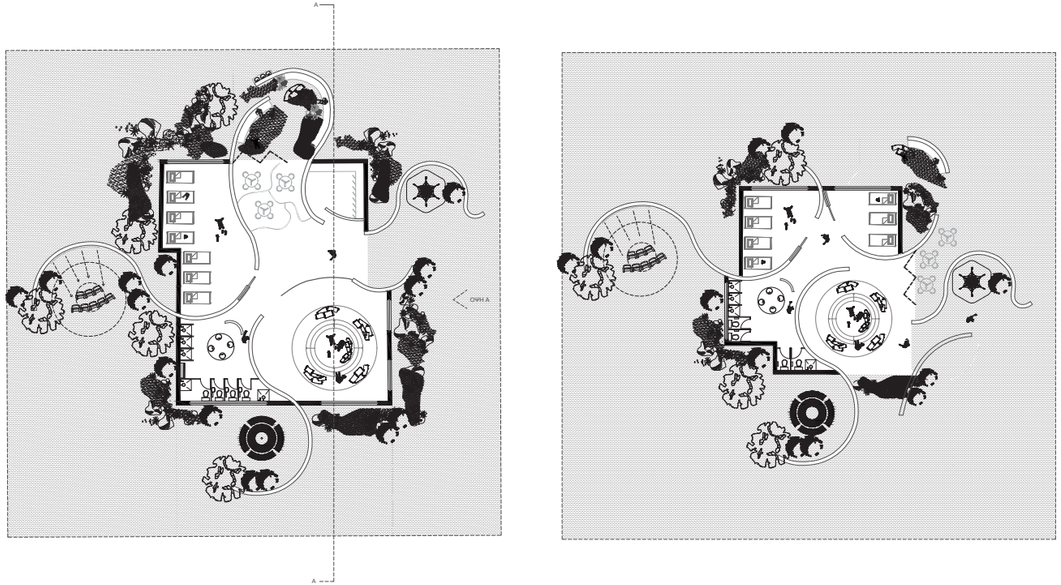

ΟΨΗ

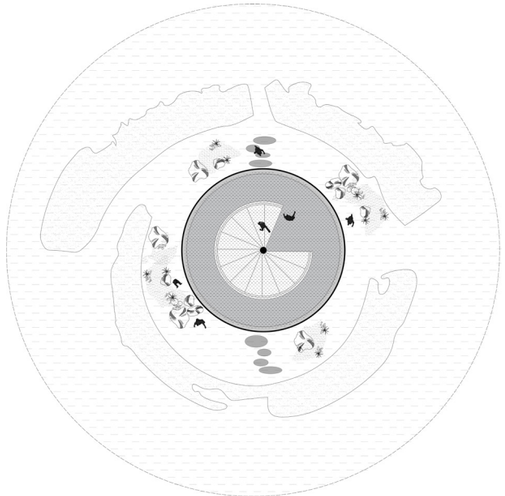

ΤΟΜΗ

Το βλέμμα δεν εγκλωβίζεται. Περιπλανιέται.

Τύποι Κατοικίας

ΚΑΤΟΨΗ

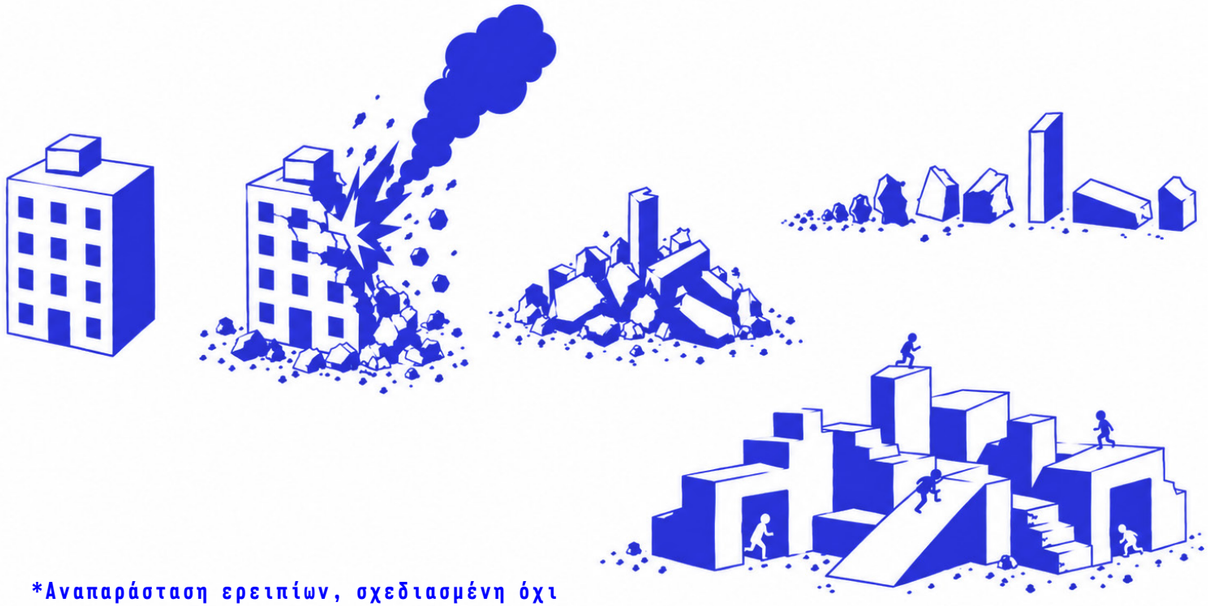

ΟΨΗ

Ο πύργος λειτουργεί ως σημείο παρατήρησης και προσανατολισμού μέσα στην παιδούπολη. Η κατακόρυφη ανάπτυξή του διαφοροποιείται από τη χαμηλή, οριζόντια οργάνωση του συγκροτήματος, προσφέροντας στα παιδιά τη δυνατότητα να ανέβουν ψηλότερα και να αποκτήσουν μια συνολική οπτική του οικοπέδου και του τοπίου. Η κυκλική διαμόρφωση στην κάτοψη οργανώνει την κίνηση γύρω από έναν κεντρικό πυρήνα, ενώ τα ανοίγματα της όψης δημιουργούν επιμέρους σημεία θέασης. Έτσι, η κατασκευή μετατρέπεται από ένα απλό παρατηρητήριο σε χώρο εξερεύνησης, κίνησης και ανακάλυψης του τοπίου.

* Fun fact: Ο πύργος μπορεί να λειτουργεί σαν ένα μικρό «παρατηρητήριο-παιχνίδι»: όσο ανεβαίνει το παιδί, αλλάζει συνεχώς το κάδρο του τοπίου και βλέπει την παιδούπολη από διαφορετικές οπτικές. Έτσι, η ίδια η ανάβαση γίνεται μέρος της εμπειρίας και της εξερεύνησης.

*Αναπαράσταση ερειπίων, σχεδιασμένη όχι για να θυμίζει το πόλεμο, αλλά για να επιτρέψει την επεξεργασία των τραυμάτων.

Α Φ Η

Χ Α Λ Α Σ Μ Α Τ Α ?

Το σώμα ως εργαλείο εξερεύνησης

Σκαρφάλωμα

Κρύψιμο

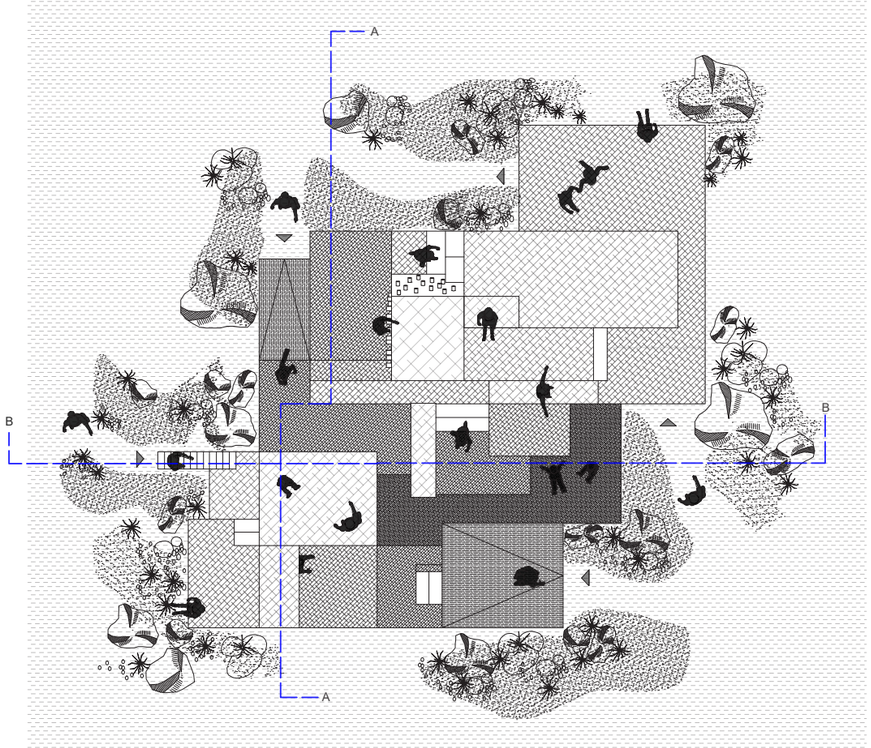
Ισορροπία

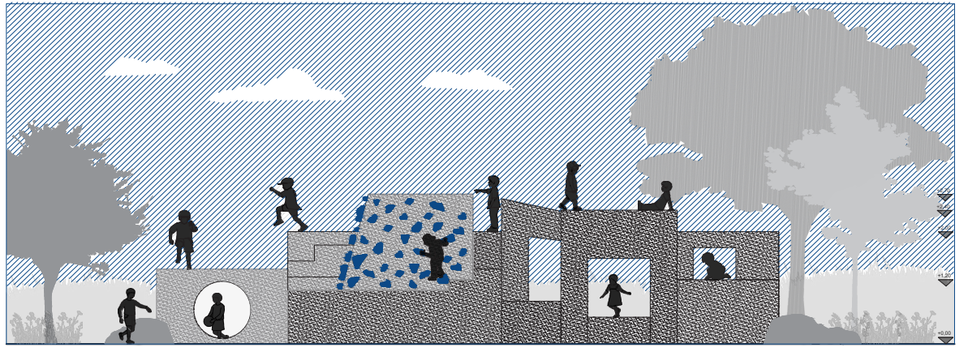
Παρατήρηση

Σύρσιμο

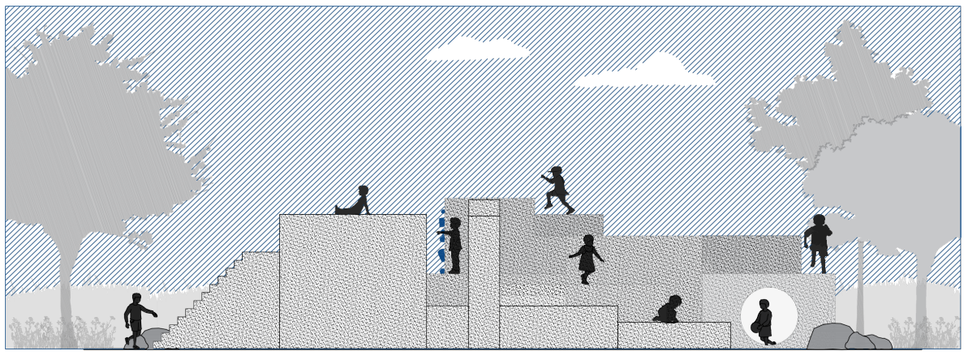
Η αφή είναι ίσως η πιο άμεση σχέση μεταξύ σώματος. Μέσω της αφής το παιδί αντιλαμβάνεται την **υλικότητα**, τη **θερμοκρασία**, την **τραχύτητα**, το **βάρος** και την **αντίσταση** των επιφανειών.
Η δραστηριότητα «Χαλάσματα» ξεκινά από μια εικόνα που συνδέεται με το τραύμα: τα ερείπια και τα απομεινάρια ενός κατεστραμμένου περιβάλλοντος. Τα στοιχεία που παραπέμπουν στα χαλάσματα μετατρέπονται σε **αναρριχητικές επιφάνειες**, **διαδρομές** και **σημεία παιχνιδιού**. Αυτό που αρχικά συμβολίζει την καταστροφή μετατρέπεται σε **χώρο κίνησης**, **εξερεύνησης** και **χαράς**. Το σώμα δεν παρατηρεί πλέον τα «χαλάσματα» από απόσταση. Τα αγγίζει, τα διασχίζει, ανεβαίνει πάνω τους και επιστρέφει ξανά στο σημείο εκκίνησης.

Η επανάληψη της διαδρομής δημιουργεί έναν ασφαλή κύκλο:
εξερεύνηση - προσπάθεια - άνοδος - επιστροφή - επανάληψη.
Έτσι, η αφή δεν αφορά μόνο την υλικότητα. Αφορά τη σωματικό επαναπρογραμματισμό του τραύματος: το παιδί αποκτά ξανά ενεργό σχέση με ένα περιβάλλον που **δεν το απειλεί**, αλλά του επιτρέπει να το εξερευνήσει.

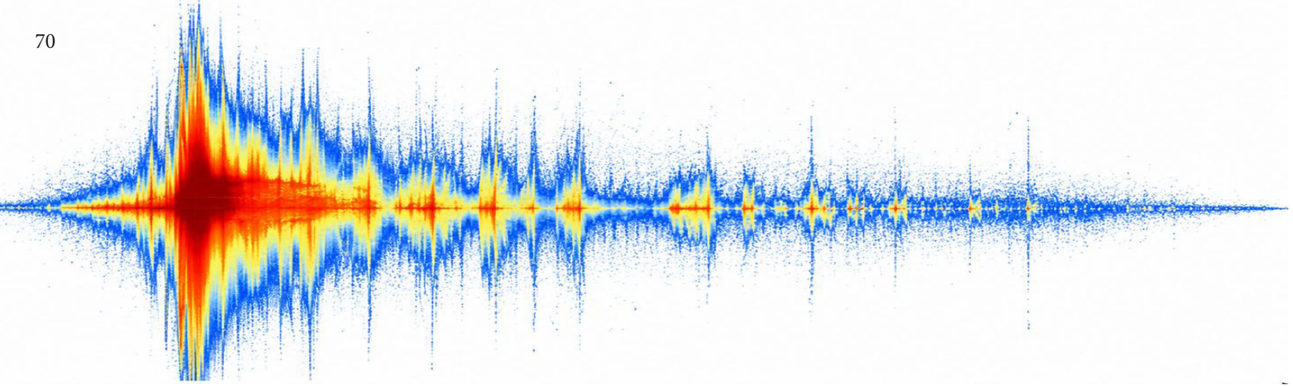
ТОМН A-A

ТОМН B-B

Α Κ Ο Η

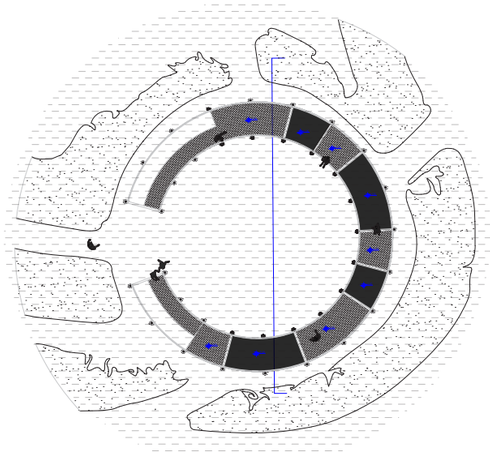
Ο ήχος ως μέσο αντίληψης του χώρου

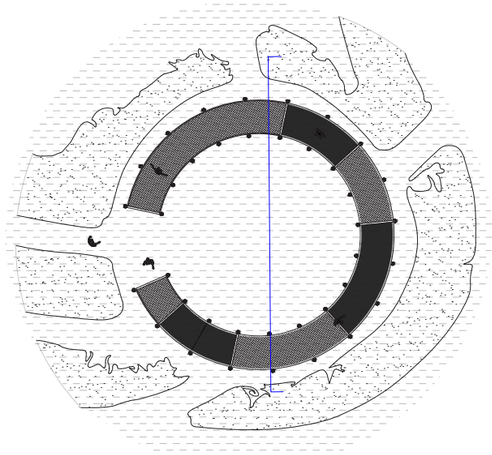
Η ακοή επιτρέπει στο παιδί να αντιλαμβάνεται τον χώρο ακόμη και όταν δεν τον βλέπει. Ο ήχος μπορεί να προέρχεται από το φυσικό περιβάλλον, από τους ανθρώπους ή από την ίδια την αρχιτεκτονική.
Για τον λόγο αυτό δημιουργείται μια κατασκευή από **μεταλλικά πάνελ** και μεταλλικούς **δοκούς**, τα οποία παράγουν διαφορετικούς ήχους όταν ενεργοποιούνται από τον αέρα ή από την κίνηση των παιδιών.
Η κατασκευή μετατρέπει την **κίνηση σε ήχο**. Το παιδί δεν είναι απλώς χρήστης του χώρου· γίνεται παραγωγός του ίδιου του περιβάλλοντός του.

κίνηση → επαφή → ήχος → αντίδραση

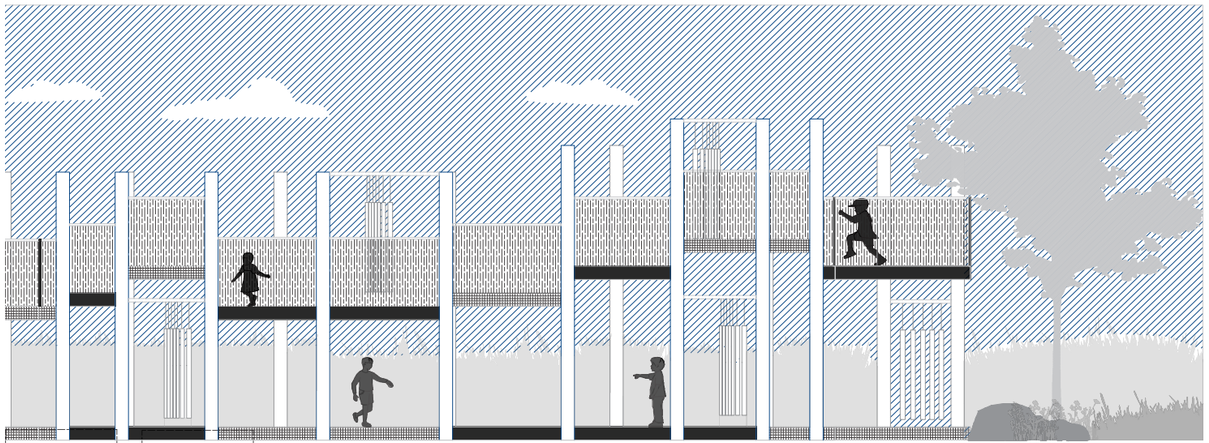
Αυτή η σχέση αιτίας και αποτελέσματος δημιουργεί μια άμεση ανατροφοδότηση μεταξύ σώματος και χώρου. Το παιδί αντιλαμβάνεται ότι οι πράξεις του μπορούν να μεταβάλουν τοπεριβάλλον γύρω του.
Ο χώρος επομένως δεν είναι στατικός. Ακούει και απαντά.
Παράλληλα, οι ήχοι του ανέμου, των φυτών, των ανθρώπων και του παιχνιδιού δημιουργούν ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο ηχητικό τοπίο, μέσα στο οποίο το παιδί μπορεί να προσανατολιστεί και να αντιληφθεί την παρουσία του στον χώρο.

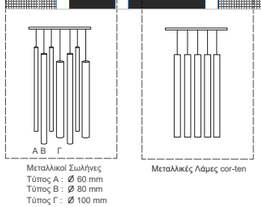
ΚΑΤΟΨΗ Α ΕΠΙΠΕΔΟΥ

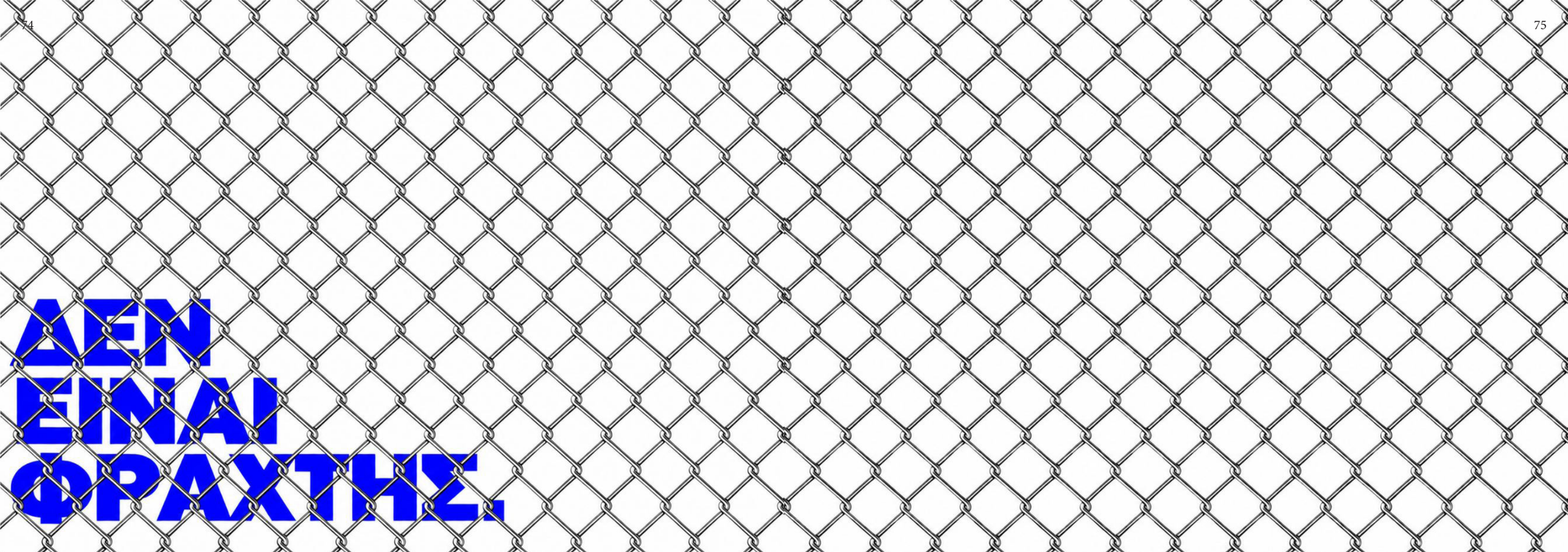

ΚΑΤΟΨΗ Β ΕΠΙΠΕΔΟΥ

ΤΟΜΗ

ΔΕΝ
ΕΙΝΑΙ
ΦΡΑΧΤΗΣ.

Το Caserma μετασχηματίζεται από έναν χώρο που άλλοτε οργάνωνε και περιόριζε την ανθρώπινη παρουσία, σε έναν χώρο που την ενθαρρύνει μέσα από την κοινή πράξη του φαγητού.

Γ Ε Υ Σ Η

Η γεύση ως πράξη συμμετοχής

Η γεύση αποτελεί μια από τις πιο άμεσες αισθητηριακές εμπειρίες, καθώς συνδέεται με τη διατροφή, την καθημερινότητα και την κοινωνική επαφή. Το φαγητό δεν είναι μόνο μια βιολογική ανάγκη· αποτελεί και μια πράξη μνήμης, πολιτισμού και συνύπαρξης.

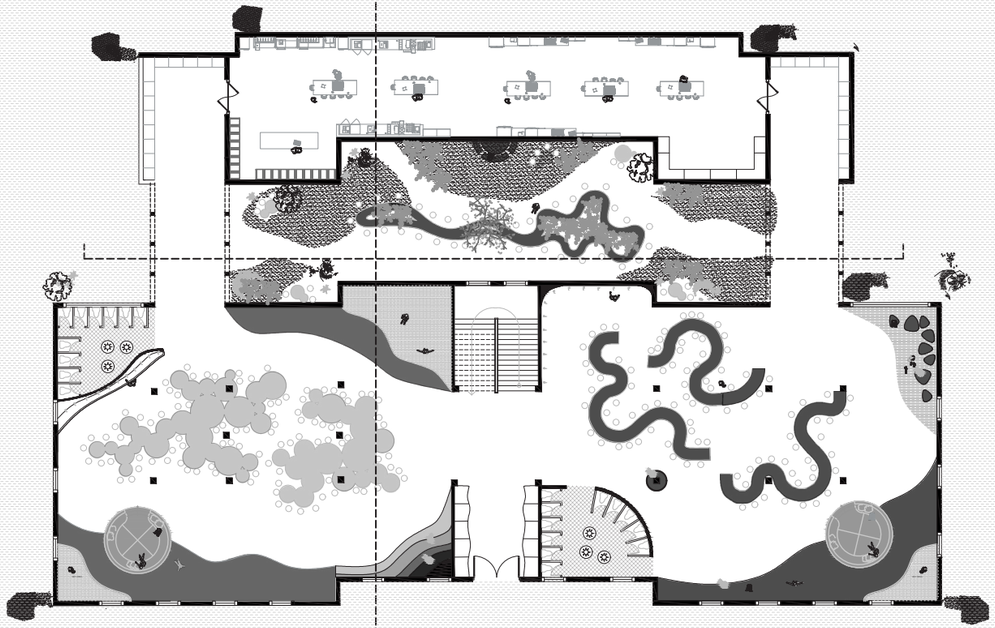
Τα παιδιά δεν βρίσκονται μόνο στο τελικό στάδιο της κατανάλωσης, αλλά συμμετέχουν σε μια ολόκληρη διαδικασία: καλλιεργούν, συλλέγουν, προετοιμάζουν και μοιράζονται. Η διαδικασία αυτή δημιουργεί μια αλληλουχία πράξεων που συνδέει το παιδί με τον χρόνο και τον κύκλο της φύσης. Από τον σπόρο και την καλλιέργεια μέχρι το τραπέζι, το παιδί αποκτά μια αίσθηση συνέχειας και συμμετοχής.

Η συλλογική κουζίνα λειτουργεί επομένως ως ένας χώρος κοινωνικής επανένταξης.

Η επιλογή του Caserma για τον χώρο της γεύσης βασίζεται ακριβώς σε αυτή τη δυνατότητα μετασχηματισμού. Ένα κτίριο που στο παρελθόν συνδέθηκε με αυστηρές και θεσμικές μορφές οργάνωσης της ζωής μετατρέπεται σε έναν χώρο καθημερινής συνύπαρξης, όπου η προετοιμασία και η κατανάλωση του φαγητού γίνονται συλλογικές διαδικασίες. Η κουζίνα δεν αντιμετωπίζεται επομένως ως ένας απλός λειτουργικός χώρος, αλλά ως χώρος συνάντησης, συμμετοχής και επανασύνδεσης.

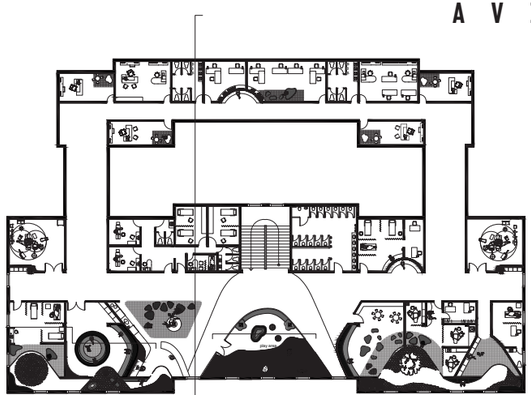
Το Caserma επαναχρησιμοποιείται και λειτουργεί ως χώρος φαγητού στο ισόγειο τμήμα του ενώ στον 1ο όροφο βρίσκονται ιατρεία, χώροι ψυχοθεραπείας αλλά και γραφεία προσωπικού.Ενώ στον τελευταίο όροφο λειτουργούν τα δωμάτια του προσωπικού που εργάζονται στο κέντρο.

C A S E R M A

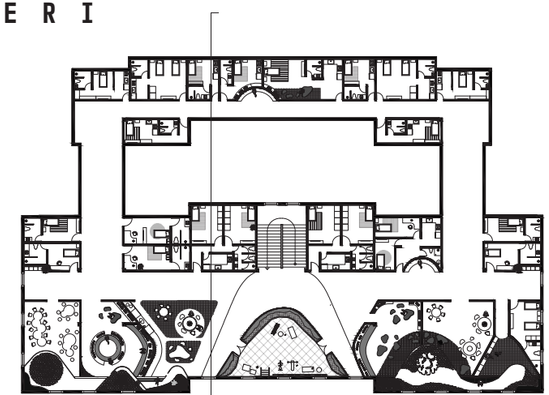

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

A V I E R I

ΚΑΤΟΨΗ Α ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ Β ΟΡΟΦΟΥ

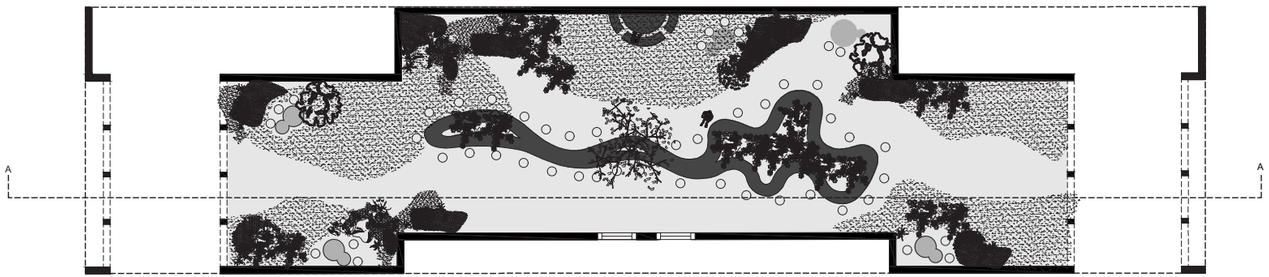
Το τραπέζι γίνεται κοινό σημείο συνάντησης, όπου διαφορετικές γλώσσες, πολιτισμοί και προσωπικές ιστορίες μπορούν να συνυπάρξουν. Η γεύση, παράλληλα με την όσφρηση, λειτουργεί ως ένας τρόπος επανασύνδεσης με το παρόν μέσω μιας οικείας και καθημερινής πράξης.

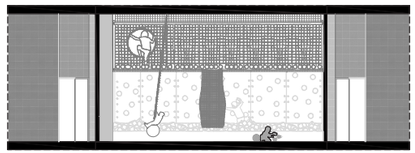

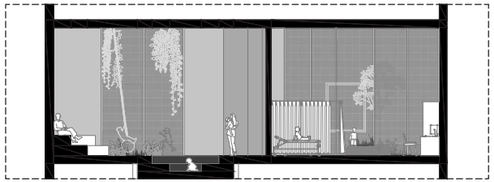

ΤΟΜΗ ΑΙΘΡΙΟΥ

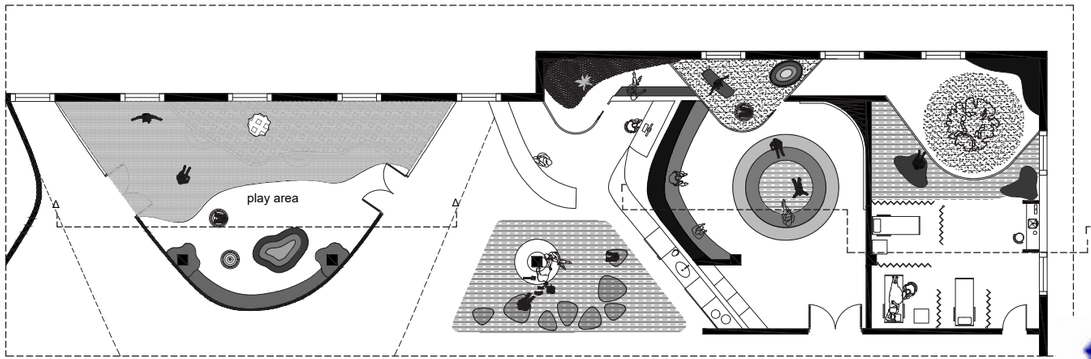

ΤΟΜΗ Δ-Δ

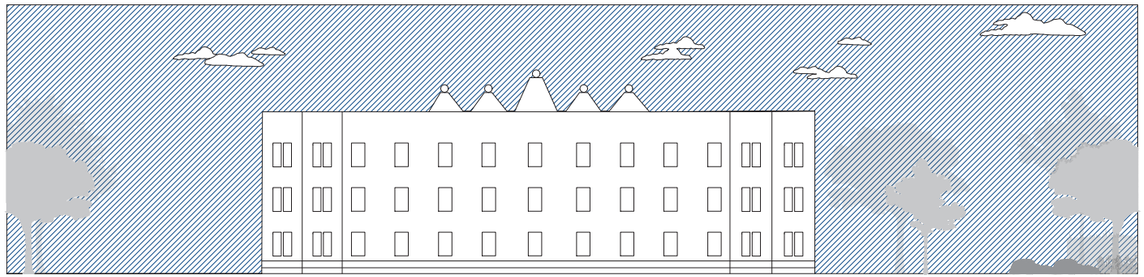

ΤΟΜΗ Γ-Γ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΟΜΗ

ΟΨΕΙΣ CASERMA AVIERI

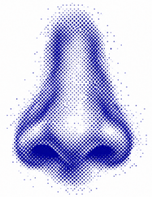

Ο Σ Φ Ρ Η Σ Η

Επαναφορά στον τόπο

Μια **μυρωδιά** μπορεί να προκαλέσει άμεσα μια ανάμνηση ή να δημιουργήσει ένα αίσθημα οικειότητας χωρίς να απαιτεί συνειδητή σκέψη. Η όσφρηση εντάσσεται στον χώρο μέσω **αρωματικών φυτών και βοτάνων**. Ο **κήπος** δεν αντιμετωπίζεται μόνο ως οπτικό στοιχείο, αλλά ως ένα ενεργό **αισθητηριακό περιβάλλον**.

Η λεβάντα, το δενδρολίβανο, η ρίγανη, το θυμάρι και άλλα αρωματικά φυτά δημιουργούν ένα μεταβαλλόμενο πεδίο εμπειριών. Η κίνηση του παιδιού μέσα στον κήπο ενεργοποιεί διαφορετικές μυρωδιές και δημιουργεί μια σχέση μεταξύ κίνησης, σώματος και τόπου.

Η όσφρηση μπορεί έτσι να λειτουργήσει ως ένα είδος χωρικού προσανατολισμού. Το παιδί δεν αντιλαμβάνεται τον χώρο μόνο μέσω του βλέμματος, αλλά αρχίζει να τον «γνωρίζει» μέσα από τις αισθήσεις του.

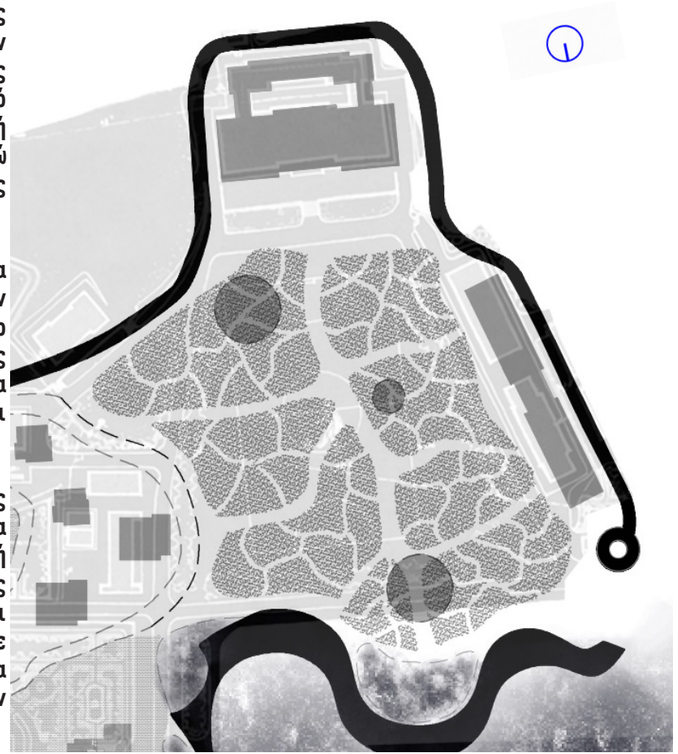
Πρόκειται για μια **συλλογική διαδικασία** στην οποία συμμετέχουν ενεργά και οι κάτοικοι του νησιού. Σκοπός είναι να η ένταξη των μόνιμων κατοίκων με τον χώρο που ιστορικά το νησί είναι απόλυτα συνδεδεμένο αλλά και με τα ασυνόδευτα παιδια.

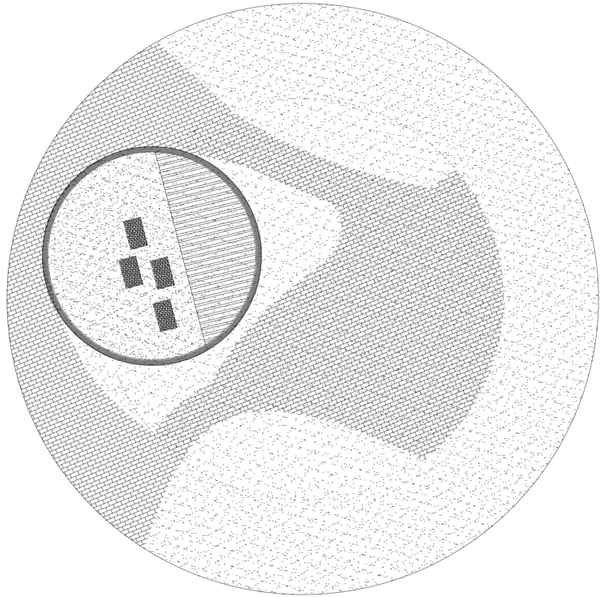

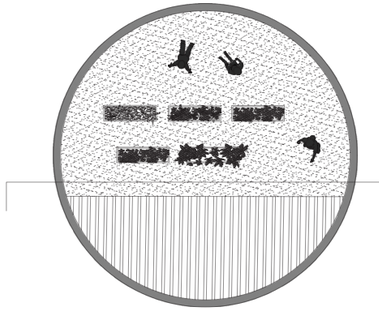
Μπροστά από το Caserma Avieri οργανώνονται μικρές κυκλικές κατασκευές-σκέπαστρα, οι οποίες λειτουργούν ως ενδιάμεσοι χώροι προσωρινής αποθήκευσης και συγκέντρωσης των φυτών που προέρχονται από τους παρακείμενους κήπους. Η κυκλική τους μορφή δημιουργεί έναν σαφή, προστατευμένο χώρο, ενώ παράλληλα επιτρέπει την άμεση πρόσβαση από όλες τις πλευρές και την εύκολη μεταφορά των φυτών.

Στο εσωτερικό τους αναπτύσσονται επιμέρους επίπεδα και επιφάνειες τοποθέτησης, όπου τα φυτά μπορούν να συγκεντρώνονται και να παραμένουν για σύντομο χρονικό διάστημα πριν μεταφερθούν στους μεγαλύτερους χώρους αποθήκευσης. Εκεί πραγματοποιούνται τα επόμενα στάδια επεξεργασίας, ταξινόμησης και αποθήκευσης των προϊόντων.

Έτσι, οι μικρές αυτές κατασκευές λειτουργούν ως ένας ενδιάμεσος κρίκος ανάμεσα στην καλλιέργεια και την επεξεργασία, οργανώνοντας τη διαδρομή των φυτών μέσα στο συγκρότημα και μειώνοντας τις άσκοπες μετακινήσεις. Παράλληλα, η ανοιχτή και ελαφριά κατασκευή τους διατηρεί μια άμεση σχέση με τους κήπους και το τοπίο, εντάσσοντας τη διαδικασία της συγκομιδής και της προσωρινής αποθήκευσης στην καθημερινή ζωή της παιδούπολης.

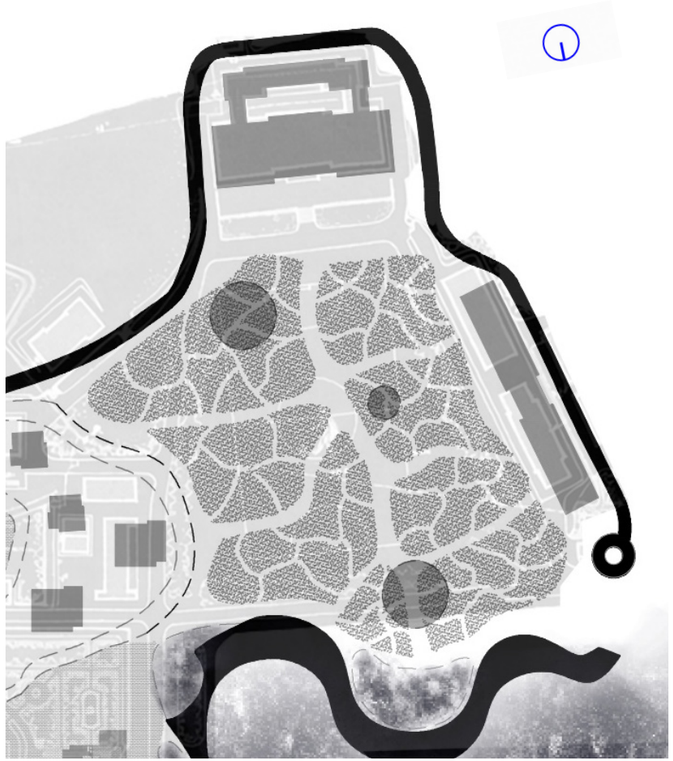

ΤΟΜΗ & ΚΑΤΟΨΗ ΑΠΟΘΗΚΗΣ

ΤΟΜΗ ΑΠΟΘΗΚΗ - ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ

επανάχρηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος του οικοπέδου

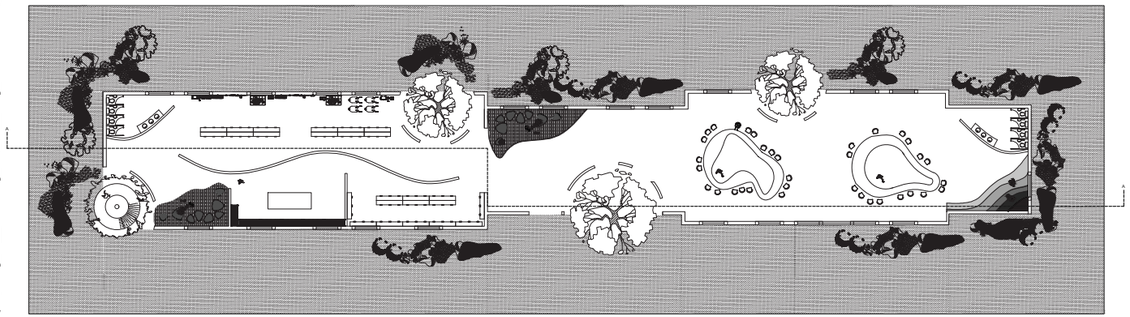
Το κτίριο λειτουργεί ως ο κύριος χώρος επεξεργασίας και αξιοποίησης των προϊόντων που προέρχονται από τους κήπους. Σε αντίθεση με τις μικρότερες κυκλικές αποθήκες προσωρινής συγκέντρωσης, εδώ συγκεντρώνονται οι πιο οργανωμένες και πρακτικές λειτουργίες: χώροι επεξεργασίας, συντήρησης, αποθήκευσης, συσκευασίας και υποστηρικτικοί χώροι, μέσα από τους οποίους ολοκληρώνεται η διαδρομή του προϊόντος από την καλλιέργεια έως την τελική του χρήση.

Η αρχιτεκτονική του κτιρίου χαρακτηρίζεται από μια σπασμένη και γραμμική διάταξη, η οποία αποφεύγει τη δημιουργία ενός συμπαγούς όγκου και επιτρέπει στο κτίριο να ανοίγεται προς το τοπίο. Τα επιμέρους τμήματα δημιουργούν κενά, περάσματα και ημιυπαίθριες περιοχές, επιτρέποντας στο φυσικό φως, τον αέρα και τη βλάστηση να εισέρχονται στη σύνθεση. Με αυτόν τον τρόπο, τα όρια ανάμεσα στο εσωτερικό και το εξωτερικό γίνονται πιο ρευστά και οι κήποι αποτελούν συνέχεια των χώρων εργασίας.

ΤΟΜΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΑΠΟΘΗΚΗΣ

ΚΑΤΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΑΠΟΘΗΚΗΣ

Οι αποθήκες του Στρατού διατηρούνται και αποκτούν μια νέα λειτουργική ταυτότητα, προσαρμοζόμενες στις ανάγκες της παιδούπολης.Η επανάχρηση επιτρέπει στο νέο πρόγραμμα να ενσωματωθεί στο υπάρχον περιβάλλον, διατηρώντας τη μνήμη και την υλικότητα του τόπου, ενώ περιορίζει την ανάγκη για νέα κατασκευή. Έτσι, το υφιστάμενο κτίριο δεν αντιμετωπίζεται ως ένα εμπόδιο προς αντικατάσταση, αλλά ως ένα διαθέσιμο υπόβαθρο πάνω στο οποίο αναπτύσσεται μια νέα ζωή και μια νέα χρήση.

Ιδιαίτερη θέση στη σύνθεση καταλαμβάνει το work-shop των παιδιών, το οποίο τοποθετείται ως ένας χώρος δημιουργικής συμμετοχής στη διαδικασία. Εδώ τα παιδιά μπορούν να έρθουν σε άμεση επαφή με τα φυτά και τα προϊόντα τους, να συμμετέχουν σε εργαστήρια και να γνωρίσουν μέσα από την πράξη τα στάδια της καλλιέργειας, της επεξεργασίας και της αξιοποίησής τους.

Έτσι, το κτίριο δεν λειτουργεί απλώς ως ένας χώρος παραγωγής και αποθήκευσης, αλλά ως ένα ζωντανό όριο ανάμεσα στον κήπο, την εργασία και την εκπαίδευση. Η διάσπασή του επιτρέπει στις διαφορετικές λειτουργίες να συνυπάρχουν με το τοπίο, μετατρέποντας τη διαδικασία παραγωγής σε μέρος της καθημερινής εμπειρίας της παιδούπολης.

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α

Η Λέρος, μέσα από τη σύνθετη ιστορική της πορεία, έχει αποτελέσει επανειλημμένα τόπο συγκέντρωσης, εγκλεισμού και αποχωρισμού πληθυσμών. Η παρούσα πρόταση επιχειρεί να επαναπροσδιορίσει αυτή τη συνθήκη, όχι περιοριζόμενη στην αξιοποίηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος, αλλά μετασχηματίζοντας τη λειτουργία και το νοηματικό του φορτίο. Αντί της λογικής της συγκέντρωσης, του ελέγχου και του περιορισμού, προτείνεται ένα περιβάλλον που ενισχύει την αυτονομία, την εξερεύνηση και την αίσθηση ασφάλειας.

Το κέντρο συγκροτείται ως ένας «θεραπευτικός τόπος», στον οποίο ο χώρος λειτουργεί ως μέσο υποστήριξης της επανασύνδεσης του παιδιού με το σώμα, το περιβάλλον και το παρόν. Η αξιοποίηση των αισθήσεων, της κίνησης, του παιχνιδιού και της άμεσης επαφής με το φυσικό τοπίο διαμορφώνει ένα περιβάλλον ενεργής συμμετοχής, όπου τα παιδιά δεν αποτελούν απλώς αποδέκτες μιας προκαθορισμένης χωρικής οργάνωσης, αλλά συμμετέχουν στη βιωματική συγκρότηση του χώρου. Παράλληλα, η διαβάθμιση από την ιδιωτικότητα της κατοικίας προς τους κοινόχρηστους και συλλογικούς χώρους επιτρέπει τη σταδιακή μετάβαση από την προσωπική ασφάλεια προς την κοινωνική αλληλεπίδραση.

Οι διαδρομές, οι αυλές και οι ενδιάμεσοι χώροι λειτουργούν ως στοιχεία συνέχειας και μετάβασης, δημιουργώντας διαφορετικές δυνατότητες κίνησης, στάσης και συμμετοχής. Με αυτόν τον τρόπο, η μετακίνηση μέσα στο συγκρότημα μετατρέπεται σε μια διαδικασία σταδιακής εξερεύνησης και οικειοποίησης του περιβάλλοντος.

Συνολικά, η πρόταση υποστηρίζει ότι η αρχιτεκτονική δεν αποτελεί ουδέτερο υπόβαθρο της ανθρώπινης δραστηριότητας, αλλά δύναται να επηρεάσει ουσιαστικά τον τρόπο με τον οποίο βιώνεται ένας τόπος. Η επανάχρηση του συγκεκριμένου συγκροτήματος επιχειρεί να μετασχηματίσει ένα ιστορικά φορτισμένο περιβάλλον σε έναν τόπο κατοίκησης, φροντίδας και συνύπαρξης. Έναν χώρο που, μέσα από την οργάνωση, τις αισθητηριακές εμπειρίες και τη σχέση του με το τοπίο, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ασφάλεια, αυτονομία και σταδιακή επανασύνδεση με το παρόν.

«Θα μας μείνεις αξέχαστο», ψυχιατρείο, 2019

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

1. Νομικός Μ .Ε. (2004) Αποκατάσταση επανάχρηση ιστορικών κτιρίων και συνόλων Μεθοδολογία- Εφαρμογές, Θεσσαλονίκη: Γιαχούδη

2. Ντινιακός Ιωάννης (2007), Αστικός χώρος και ιστορική μνήμη: τα «Προσφυγικά» της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, Διπλωματική εργασία, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης

3. Σιδέρη, Ε. (2025). Κοινωνική Πολιτική στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: Δυνατότητα προσφοράς, εθελοντισμός και βιοηθικά διλήμματα. Μεταπτυχιακή εργασία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τμήμα Ιατρικής.

4. Κονταξής, Ι. (2016). Η ιστορικότητα του προβλήματος «Λέρος»: η αποικία, το άσυλο, το σκάνδαλο. Διπλωματική εργασία, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

5. Καρράς, Γ. (1984). «Το "άσυλο" της Λέρου». Δεκαπενθήμερος Πολίτης.

6.Μεγαλοοικονόμου, Θ. (2023). «Συρματοπλέγματα στο "τμήμα εισαγωγών" στη Λέρο». The Press Project

7. Belopoulos, C. (2018). Αποικία Ψυχοπαθών Λέρου: Μια αναδρομή στην ιστορία (1957-1990). ΨυχοΑντιΜαχίες. Η πηγή καταγράφεται επίσης στο Αρχειοθήκη Λέρου της Ομάδας Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού.

8. Βιδάκη, Ε. (2021). Χωρικές διαστάσεις του προσφυγικού ζητήματος-Απο τα camps στις εναλλακτικές πρακτικές στέγασης.Ερευνιτική εργασία. ΑΠΘ. Τμημα αρχιτεκτονων μηχανικών

9. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. (2021),Ολοκλήρωση του προγράμματος Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο σεξενοδοχεία, 22/5/2021, https://migration.gov.gr/oloklirosi-toy-programmatos-filoxenias-aitoynton-asylo-se-xenodocheia/

10. Mairs, J. (2021). 7/6/2021, from https://www.dezeen.com/2015/11/30/alejandro-aravena-humani -tarian-architecture-refugee-tents-waste-money-emergency-shelter-disaster-relief/

11. Refugee camp,(10/3/2021)wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Refugee_camp, 31/3/2

12. M. Godin, Blaze That Destroyed Greece's Moria Refugee Camp Symbolizes Breakdown in E.U. Over Future of Migrants, 10/9/ 2020 https://time.com/5887085/greece-moria-refugee-camp-blaze/, 6/4/21

13. Mackenzie, J. (2021). Moria migrants: Fire destroys Greek camp leaving 13,000 without shelter. 28/5/2021, https://www.bbc.com/news/world-europe-54082201

14. The problem with refugee camps in Greece,Eleni Stamatoukou,2020: https://www.balcanicaucaso.org/eng/Areas/Greece/The-problem-with-refugee-camps-in-Greece-198714, 10/5/21

15. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. (2021),Ολοκλήρωση του προγράμματος Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο σε ξενοδοχεία, 22/5/2021, https://migration.gov.gr/oloklirosi-toy-programmatos-filoxenias-aitoynton-asylo-se-xenodocheia/

16. BBC (2017) ,The Greek island where Syrian refugees are welcome https://www.bbc.com/news/av/world-europe-40586229 26/5/21

17. Ντινιακός,Α. (2017). Το Πείραμα της Τήλου- Δύο Μέρες στο Νησί που Έλυσε το Προσφυγικό Ζήτημα. [online] Vice. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: https://www.vice.com/gr/article/mbadpn/to-peirama-ths-thloy-dyo-meres-sto-nhsi-poyelyse-to-prosfygiko-zhthma 18/4/21

18.The LiFO Team (2021, 7 Σεπτεμβρίου). «Το ένοχο μυστικό της Ευρώπης»: Σοκαριστικές εικόνες από το Ψυχιατρείο της Λέρου το 1989. LiFO. Το άρθρο αναφέρεται στην ιστορία του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Λέρου, την ίδρυσή του το 1957, την εξέλιξη του ιδρύματος και τις συνθήκες που οδήγησαν στις μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του 1990.

N 37° 07’ 25”
E 26° 50’ 37”

